

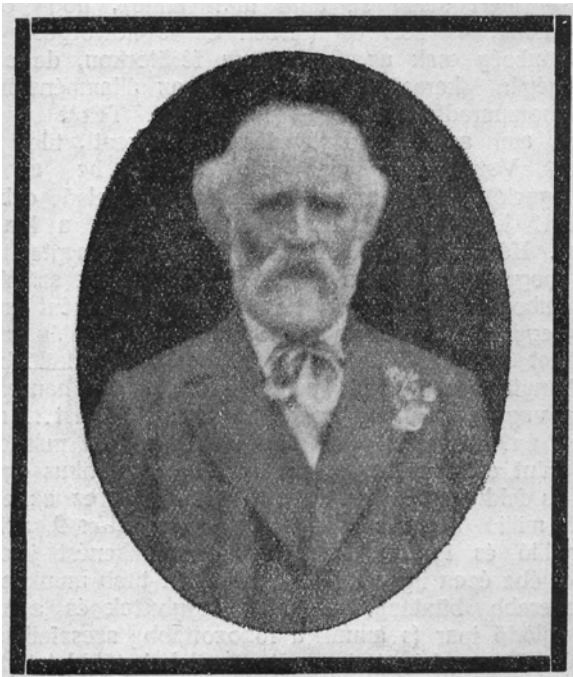
ANŐ

FEMINISTA FOLYOIRAT

Megjelenik egyelőre minden hó 5-én :: ::

Ára 20 fillér

Előfizetési ára: egész évre 5, félévre 2*50 K

Keir Hardie.

Megint egy fokkal kevésbé érdemes élni. Ismét kialudt egy tiszta fényű csillag, amely a brit félsziget ködhomályából is bevilágította utunkat, vezetett bennünket az emberi brutalitás orgiájából az eszmék küzdelmének szebb korszaka felé. Meghalt Keir Hardie, az elnyomottak felszabadításáért szellemi fegyverekkel küzdő hadseregnek egyik leghősiesebb, elveihez türelmetlenül ragaszkodó vezére...

Nem sokkal több, mint két éve, hogy vendégül láttuk őt Budapesten, a világ asszonyainak gyönyörű választójogi kongresszusán. Mekkora fordult azóta a világ és mennyivel öregebbeknek érezzük magunkat ma! Keir Hardie már akkor is bár 51 éves volt — aggastyán benyomását tette. Mégis kész volt megtenni a nagy utat Londonból Budapestre, hogy tanu-

ságot tegyen arról a meggyőződéséről: »az igazi demokrácia nem tehet különbséget — még a felszabadítás idői pontjára nézve sem — nők és férfiak jogai között.«

Bámulatos volt az a buzgóság, amellyel itteni tartózkodását a nőmozgalom érdekeinek előmozdítására, a munkásság körében is erősítésére igyekezett fordítani. Ott volt az ifjúsági előadáson; a mindkét nembeli ifjúság elé tárta kötelezettségeit az iránt a mozgalom iránt, amelynek máris oly sokat köszönhet. Ott volt a férfiliga nagygyűlésén; mennydörgő szózatával hirdette, hogy a férfi mind saját, mind az emberiség érdekében tartozik magával egyenjogúvá tenni a nőt. Elment a munkásság gyűlésére; cáfolhatatlan érvekkel mutatta ki, hogy a szervezett nők — megkétszerezvén a küzdők tömegét — siettetik a kitűzött cél megközelítését; hogy a nemi uralom semmivel sem jobb az osztályuralomnál.

Mint erős fa, amely körül villámok cikáznak, dacosan állott szemben avval az angol kormánnyal, amely ellen a nőket elnyomó eljárása miatt is régen küzdött már s amelyről most tűnt ki, hogy nem csupán a nőket tekinti kihasználható és utóbb félredobható eszközöknek, hanem Anglia fényes gazdasági vívmányait is kész feláldozni saját érdekeinek oltárán. Egy országban sem hangzott fel oly erélyes tiltakozás a háború borzalmai ellen, sehol sem követelték oly határozottan mielőbbi megszüntetését, mint Keir Hardie befolyása alatt az angol független munkáspárt (Independent Labour Party) tette. Sajnos, a brutális erőszakkal szemben még ez a bátor küzdelem sem használt; szívszorogva kérdezzük önmagunktól: akad-e majd erős kéz, amely továbbra is fennen tartja a béke lobogóját, akad-e vezető szellem, aki pótolja Keir Hardie mesés energiáját?

Emléke szolgáljon világító fáklya gyanánt a béke komoly hívei számára az egész világon! Vezesse őket az elvhű, bátor küzdelem útján! Tartsa fenn erejüket és kitartásukat, hogy mielőbb győzelemre segítsék az emberiség békés együttműködésének eszméjét!

Alkohol.

Írta: SZIKRA.

»Egy igen érdekes tapasztalattal gazdagodtam« — beszélte előttem egy fiatal mérnök. — »Az automobiloikat egész könnyű szerrel lehet benzin, vagy benzolfogyasztásról spirituszfogyasztásra átalakítani. Ott fent a harctéren, ahonnan érkezem, máris számtalan gépet láttam így átalakítva s mindenik tökéletesen bevált.«

Eddig a mérnök híradása. Első tekintetre nem több és nem kevesebb ez, mint ezer más kis újság, ami most — ebben a mozgó, forrongó, átalakuló és alakított korban figyelmünket egy-két percre talán meg- ragadja.

Pedig sokkal több egy kis híreस्कénél, mert — egyszerűen azt jelenti, hogy a szesz ismét tért hódított, még pedig tért hódított ott, ahol semmi kárt sem tehet, sőt ellenkezőleg, — ott, ahol csak használhat úgy a termelőnek, mint a fogyasztónak. Tehát ott, ahol a civilizációt szolgálja, és nem hóhérolja. Mert hiszen ezt a két végletet rejti minden csepp alkohol magában.

Csodálatos, hogy Goethe — aki mindazokat az erőket, mik az emberiséget vagy előbbre viszik, vagy csak helyéből üzik, hajszolják, — végig tanulmányoz- tatta Faustjával, — épen csak az alkoholt hagyta ki a lombikból. Pedig semmivel sem kevesebb a befolyása az emberiségre, mint p. o. a pénznek, vagy hiúságnak, vagy a szerelemnek; hiszen látjuk, hogy nemcsak egész országok sorsa függ tőle, de hogy nagy világ- részek népeességét gyilkolta már meg, lassú öldökléssel. Mert a szesz mérég és átok, ha rövidlátás, kapzsiság és rosszakarat szabadítja a világra, de a szesz egyúttal meleget is, világosságot is rejt magában, s ezért csak az embertől függ, hogy azt kizárólag csak áldássá, s az előhaladás eszközévé avassa.

Tudjuk, hogy az államok nagy kincsesbányája a szeszadó. Ebből csak a mi országunk 150 millió koronát szolgáltat be évenként. Ezzel a ténnyel tehát számolni kell.

Az államok — állítólag — nem nélkülözhetik eze- ket a horribilis összegeket. Viszont csupán a korcsmá- rosoknak áll érdekében, hogy az a pénz épen csakis emberi torkon át jusson az állampénztárba.

Az államok ellenben nem kérdezik, hogy az a szesz, ami után ők az adót bezsebelik, tulajdonképen minő célt is szolgált? Nekik csak a szesz jövedelme kell. És ez a közöny az emberiség nagy szerencséje! Mert hiszen ez teszi lehetővé, hogy a társadalom egy- részt, a civilizáció másrészt, az alkoholizmust s a nyomában járó sokféle nyomorúságot jelentéktelen kis percentekig leszorítsa.

Ma még — persze, — a régóta bevált csúnya körforgalom járja, (talán másutt is, de biztosan mi- nálunk.) Ennek a körforgalomnak törvénye a követ- kező: az állam szesztermelési engedélyt ad a nagy- korteseknek, akik eladják a pálinkát a kis szavazóknak, hogy ezeknek torkán át az állam a kamatok kama- taival kaphassa vissza pénzét, politikájának diadalával egyetemben! Már most, ha lehetséges volna olyan módokat kitalálni, ami a szesz adójának jövedelmét

nem csökkenti, de az emberiséget megkíméli az alko- holizmus mótelyétől, akkor azt az állam nem fogja meggátolni, hiszen ezerféle lehetősége van arra, hogy a kis emberek politikai meggyőződését irányítsa, — legkivált, ha a nagy kortesek szesztermelési engedélyén nem üt csorbái Ezen pedig miért ütne? Nap-nap mel- lett újabb találmányokról hoz hirt a távíró. A szesz napról-napra több tért hódít ipari alkalmazásban, A szesztermelés tehát nem hogy visszafejlődnék, de napról-napra nagyobb mennyiségben jut piacra. Miért ne találók meg ebben a tényben nagy vigasztalá- sunkat? Miért ne keressük ebben a tényben azokat a módokat, amelyek az államot feloldják az alól a kényszer (?) alól, amely ma még arra készíti, hogy saját fiaival mérget itasson, — tudja, hogy iszonyú mérget itat, de azért mégis itatja — mert hiszen szük- sége van annak az egészsége, a boldogsága árán ki- sajtolt átkos garasra?! A mód lehet többféle. Már az is segítene valamit, ha szombat reggeltől, hétfő estig nem lenne korcsma nyitva... Vagy igaz! Olyan mód, ami az alkoholfogyasztást csökkenti nem alkalmazható, Láttuk ezt a háború kezdete óta, amikor a távollévő férfiak helyét az asszonyok foglalták el a korcsma asztal kö- rül, — mert senki se állta útját annak, hogy oda csalogassák, — sőt! — (hiszen ez is körforgás), — a különbség csak az, hogy nem férfitorkon, de asz- szonygégén keresztül ment vissza az állampénztárba az itthonmaradtaknak adott hadisegély. Tehát olyan módot, ami a szeszadó jövedelmét csökkenti, tilos ki- találni. Van tehát más is: zárjon be az ál- lam egyelőre csak annyi korcsmát, ami első évben 3 millió korona jövedelemcsökkenést jelent a kincs- tárnak. Három millió? Mi az? A háború megtanított arra, hogy a milliárdos kiadások sem jönnek számba, ha rombolni kell, — nos, három millió évenként arra, hogy egy nép 50 év alatt regenerálódjék, talán még se jöhet számba?! De azt a három milliót különben is könnyű lesz pótolni: adóztassák meg a hangsze- reket, vagy az ásványvizeket, vagy a földgázt... mit tudom én? 3 milliót csak lehet előteremteni máshon- nan, mint épen kékrevet asszony, tuberkulotikus gyer- mek és feldúlt otthonok árán?! Igaz, hogy ez az első évi 3 millió a második évben már 6, aztán 9, aztán 12 millió és így tovább: jövedelemcsökkenést jelent, de helyébe épen ilyen következetesen a több munkaerő, a kevesebb büntény, a kiürült fegyházak és a job- ban fejlődő ipar (s annál a fokozottabb szeszfelhasz- nálás) bőséges kárpótlást, sőt jövedelmi többletet fog az állam zsebébe juttatni.

Az a tény, hogy ma már az automobiloikat szesz- szel kezdik fűteni, szinte rámutat a lehetőségre, szinte érthető emberi szóval kiáltja oda mindannyjunknak: »íme, ez a módja az életmentésnek!« Az Államnak szüksége van évi 150 millióra, tehát igen — szol- gáltassa azt be a szesz, -- de nem azzal, hogy mér- gezzon, hanem azzal, hogy az emberiség menjen, ha- ladjon előre! Találjon fel. Alkalmazzon. Teremtse új szükségleteket s ne nyeljen tüzet, hanem kövesse a fényt, a lángot, az energiát, szóval — fejlődjék!

A nők teljes polgári egyenjogúsága pedig tegye mielőbb lehetővé az alkohol-ívás teljes kiküszöbölését!

Reggelizés előtt
fél pohár Schmidt-
hauer-féle

Igmándi

keserűvizet igyék, ha rossz
a gyomra

FIGYELEM!
Csak a felét kell bevenni, mint másfajta
keserűvizékből

Dante pokla a valóságban.

Írta: MELLERNÉ MISKOLCZY EUGÉNIA.

Mikor a klasszikus műveltség kötelezettségének súlya alatt keresztülvergődtünk Dante poklán, alétan menekültünk a lelket tépő gyötrelmes képzetek kínjaitól a derűs, nyugodalmas valóságba. Felszabadultunk a lidércnyomás alól és megnyugodva láttuk magunkat szelídebb erkölcsök korában.

De hova fordulhatnánk most, hogy mit se lássunk és halljunk abból a pokolból, melynek szörnyűségei felülmúlják a renaissance fantáziájának legvérfagyasztóbb látomásait: hol kereshetnénk üdülést annak a jelentésnek átoltása után, amelyben a német hadbíró-ság számol be azokról a gáztettekről, amelyeket az oroszok követtek el az igájukba hajtott ellenséges területek lakosai ellen?*

Dante nem ismerhette még a robbanó golyótól származó seb marcangoló kínjait, az élő, vonagló testektől borított drótsövényeket, a mocsárbafuló ellenség ordításától megőrült katonák dühöngését, s ami szörnyűbb mindennél: azoknak a szerencsétlen kis gyermekeknek martiriumát, akiket ártatlanul felkoncoltak a vér szagától megvadult hímek, csakis azért, mert nő-neműek voltak. Mintha csak azért sújtaná büntetés az egész nőnemet, mert elhitte az évszázados hazugságot, amely szerint: »A férfi védi a nőt! A nő védelmére folyik a háború.«

Noha valamennyi hadviselő ország közül Németország védekezett leghathatósabbban a háború pusztításai ellen, mégis a német nők százai örvöngenek a rajtuk esett gyalázat következtében. Nem kímélte, a betörő vad horda sem a 8 éves hadi árvát, sem a fiát sirató, 77 éves matrónát; nem volt szent előttük a most születendő gyermek anyja sem. Gyermekei látára gyalázták meg az anyát, megköztözött férjének szeme előtt a hitvest és leányait.

Gyöngé vigasztalás, hogy ezek kozákok voltak:

Kevésbé szörnyű merénylet-e az, mikor a szabadságot katoná saját feleségét és utódait mérgezi meg a harctérről hozott nemi betegség átkos csiráival? Már a városháza sötét termeibe is bevilágított ennek a pusztításnak lángja; de elhárítására csak gyógykezelést ajánlott a tiszti főorvos, holott megelőzése volna a legegyszerűbb emberi kötelesség.

Mikor fogják női törvényhozók védelmükbe vehetni a meg sem született, jövő nemzedéket? Mikor fogják szigorú törvények sújtani azokat, akik lelketlenül és lelkiismeretlenül saját gyönyörűségükért egész életen át tartó sínylődéssel, szenvedéssel jutalmazták azt, aki őket legjobban szereti? Késhetik-e még ezek után a nők választójoga?

Ébredjete, anyák! Legyetek tudatában a nagy felelősségnek, amely hivatásunkkal jár. Tűrhetjük-e tovább, hogy szabadosságban nevelt fiaink tönkretegyék tudatlanságban tartott leányainkat? Vessünk véget a férfiónkény, a kétféle erkölcs uralmának! Követeljünk beleszólást a közügyek vezetésébe, nehogy véget érni nem akaró háborúk elpusztítsák az életerős mai nemzedéket és tönkretegyék a jövő, nemzedékek egészségét is hetedízigen!

* „Greuelthaten russischer Truppen gegen deutsche Zivilpersonen und deutsche Kriegsgefangene.“

Az otthoni „hősök” emlékkönyvébe.

— Levél a harctérről. —

(A *Berliner Tageblatt* nyomán.)

Az alábbi levél bizonyítja, milyen nagy mértékben különbözik a harctéren levő katonák szelleme az otthonmaradottak némelyikének felfogásától.

»Mi, akik a harctéren vagyunk, alig ismerjük az ellenség gyűlöletét. Nagyon jól tudjuk, hogy azok az emberek, akik velünk szemben az ellenséges lövészárkokban vannak, ugyanúgy dideregnek vagy izzadnak; őket is ugyanúgy kínozzák a férgek, ők is ugyanannyira vágnak hazájuk után, mint mi; ha francia, tehát »ellenséges« házigazdáink mindig úgy beszéltek a francia katonákról, mint »bajtársainkról«, tulajdonképpen igazuk volt. Tényleg úgy érezzük: bajtársaink, de a sors mostohasága folytán az ellenséges táborban küzdenek. Azt hiszem, nem kell külön hangsúlyoznom, hogy ez az érzés nem csökkenti sem bátorságunkat, sem kitartásunkat; ezt eléggé bizonyítják az elért eredmények.

És otthon maradt barátaink? Valamennyien — hisz magam is próbáltam 3 hónapon keresztül — többé-kevésbé szenvednek annak a tudatnak nyomása alatt, hogy tétlenül kell nézniük a kor nagy eseményeit. Szeretnének valamit tenni és mivel fegyverrel nem mehetnek neki az ellenségnek, szóval és tollal ütök és olyan gyűlöletbe lovalják bele magukat, amely néha valósággal nevelésének formákat ölt. Hogy a szavak mellett a tettek se hiányozzanak, cégtáblákat változtatnak meg, indexre teszik más nemzetek költőit és íróit, és rettenetesen »németeknek« érzik magukat. Ki kell egyszer mondani, mily kimondhatatlanul kellemetlen ez a fontoskodás nekünk, akik a harctéren vagyunk; majdnem olyan kínos, mintha vaktában valamennyiünket »hősökké« avatnak. Aki már a háború előtt azon volt, hogy derék német legyen, annak nincs szüksége német voltának ilyen bizonyítékaira. De hogy most egyszerre Maeterlinck ne lehessen szemünkben költő, Massenet zeneszerző, — csak 2 tetszőleges példát ragadok ki sok szüzből —, azt mi a harctéren nem tudjuk megérteni, még ha valamelyik otthoni hyperhazafi nem tekint is bennünket eléggé nemzeti érzelműeknek. Lehet, hogy az angolok és franciák e tekintetben ugyanolyan nevelésesen, vagy még nevelésesebben viselkednek —, de mi németek legyünk értelmebbek; nincs erre szükségünk. Nézetem szerint Ricarda Huch (mondta e téren a leghevesebbet: az idegen költőket semmiféle hállára sem kötelezte Németország; a művész sohasem tartozik hálával közönségének, hanem csupán a közönség a művésznek. Azt hiszem, ez az igazi német felfogás, nem a hetvenkedés és képmutatás, amely most nálunk otthon ijesztő mérveket ölt.«

Sokan tanulhatnak ebből a levélből, amelyet Arras előtt írt Hans Schlemmer. Vele együtt bizonyára sokan helyeslik Ricarda Huch szavait.

Férfi-pedagógia.

Mi sincs távolabb tőlünk, mint a jóhiszemű és tág látókörű tanférfiak lekicsinylése. Sokkal többet köszönhet (maga a Feministák Egyesülete Peres Sándornak, a komolyan dolgozó nők egy egész nemzedéke Péterfi Sándornak, a mathézist öszintén kedvelők elite-csapata Mendlik Ferencnek, Schultz Agostnak, Beké Manónak, az irodalom, művészet és filozófia komoly művelőinek színe-java Alexander Bernátnak, Riedl Frigyesnek és másoknak, semhogy eszünkbe juthatna kétségbevonni: a tanítói rátermettség egyéni tehetség; semmi köze a nemhez.

Mégis férfi-pedagógiának kell neveznünk az olyan tanférfiakét, akik saját növendékeik közül más elbánásban részesítik a leányokat, mint a fiukat, holott az iskolának üdvös nevelő hatása csak ott lehet, ahol legalább saját falai között fenn tudja tartani az egyenlőség illúzióját; ahol legalább az iskola körében nem érzik a növendékek a köztük fennálló rang, vagyon-, felekezet- vagy nembeli különbséget.

Ennek a feltételnek aligha tesz eleget az Országos Rajztanárképző tanári karának »pedagógiai« eljárása; ez az iskola u. i., amelynek fentartásához egyenlő 'mértékben járul hozzá az ország. nő- és férfilakosainak adója, a leány- és fiúnövendékek tandíja, másodrendű növendékeknek tekinti a leányokat; bennük tehetséget fel sem tételez és kiképzésüket fokozatosan leszorítja.

Már néhány év óta megköveteli a polgári iskolai tanárjelöltek közül a nőktől, hogy kézimunkatanítónői képesítést is szerezzenek s evégből heten kint 2 teljes délelőttöt, azaz: 10 órát kézimunka gyakorlásával töltsenek el az állami nőipariskolában, amelynek bizonyára kevés öröme telik a kényszerűségből oda kerülő növendékekben. Mikor illetékes helyen tiltakoztak ez ellen a rájuk kényszerített második szaktárgy ellen, avval nyugtatták meg őket: csak azért történt így, mert könnyebb álláshoz jutnia annak, aki kétféle képesítést szerzett. Segíteni nem tudtak magukon és ők is, szüleik is kénytelenek voltak beletörődni abba, hogy egészségük kockáztatásával görnyedjenek a rájuk nézve sok esetben veszedelmes kézimunka fölé.

Most újabb lépéssel haladt tovább a megkezdett után a leánynövendékeit mostohán kezelő tanári kar. Az (érettségi vizsgálat alapján középiskolai rajztanároknak készülő leányokat szeptemberben kedves levéllel lepte meg: közli velük, hogy leszállítja számukra az ábrázoló mértan, látszattan és építéstan anyagát, amely férfikollegáik számára természetesen Csorbítatlan marad; e helyett heti 8-9 órai kézimunkával kell még azt is pótolniuk, amit polgári iskolai szaktársaik az első 1-2-3 év alatt tanultak és meg kell szerezniük a kézimunkatanítónői oklevelet is. E bölcs határozat a tanári kar ülésén csirázott ki és miniszteri jóváhagyás melegében kelt életre.

Ne beszéljünk most arról, hogy a komoly tanulmányokra készülő leányok számára ma-holnap jogvédő egyesületet kell majd létesíteni, amely afelett örködik, hogy tényleg azt nyújtsa a leányoknak a tanfolyam amire beiratkoztak. Mert hiszen aki 8 esztendőn át gimnaziális tárgyak elsajátításával vesződött, egyszer csak arra ébredhet, hogy az »érettségi, azaz: főiskolai tanulmányokra jogosító bizonyítvány« nem jogosít főiskolai tanulmányokra; aki tehetséget érezvén a rajzolásra, rajztanár akart lenni,

egyszerre úgy érzi, hogy holt vágányra tolták és akár szereti, akár nem, akár bírja a szeme, a hátgerince, a tüdeje, akár nem: kézimunka-állomáson kell vesztelnie.

De nézzük a dolgot tisztán a középiskola szempontjából: hiszen ott nincs kézimunkatanítás, ott tehát még azt a gyakorlati szempontot sem szolgálja ez az orv-intézkedés, amelyet a polgári iskolánál emlegetnek.

Valamilyen merénylet készül tehát, vagy ha akarják kényszeríteni a középiskolai rajztanároknak készülő leányokat a polgári iskolai státusba, vagy — s ez még szörnyűbb, mert még több leányt és zsengebb korában károsít! — a leánygimnázistákat is meg akarják nyomorítani kézimunkatanítással. Ugyan kinek a szemétdombján termett ez a képtelen gondolat?

Legfájdalmasabb a dologban pillanatnyilag az, hogy nem látjuk felcsillanni sehol azt az önérzetet és solidaritást, amely éppen művész-iskolákban mindenütt a világon otthonos. A tanárnő-jelöltek miért nem tiltakoznak erélyesen, miért nemi lépnek fel önérzetesen tanáraikkal szemben? Férfikollegáik pedig miért nem éreznek együtt velük, miért nemi szállnak síkra azért, hogy a leányok velük egyenlő képesítésű, tehát pályájuk színvonalához méltó pályatársaik legyenek? Könnyen megeshetik, hogy maguk alatt vágják a fát és a rajztanárnők kisebb qualificatiója folytán nem tudják majd kivívni a középiskolai képesítésű tanárokat méltán megillető fizetési és munkafeltételeket.

G. V.

A nők nemzetközi békemozgalmának fejlődése az egyes országokban.

A központi iroda Amsterdamban működik; a nyár folyamán Emily Hobhouse látta el benne a munka oroszlanrészét.

Ausztriában mély érdeklődést kelt a békeagitáció mindazokban, akiket kétségbeejt a civilizáció károsodása. Az Állandó Béke ottani bizottsága a sajtót törekszik befolyásolni oly értelemben, hogy ne szítson gyűlöletet és ne uszítsa egymás ellen a nemzeteket. Ajánlja a bizottság, hogy a nők boycottálják azokat a lapokat, amelyek figyelmeztetés után sem hagyják abba az uszítást.

Németország. Felterjesztést intézett az ottani bizottság Bethmann-Hollweg kancellárhoz és tiltakozott minden annexió ellen. A Reichstag és több Landtag minden tagjának megküldték a hágai kongresszus határozatait. A német bizottság indítványozta, hogy minden felhívást és egyéb nyomtatványt küldjön meg minden ország a központi irodának; maga Németország meg is kezdte már és mind Francia-, mind Angolország követte példáját.

Angliában a békebizottságnak már 8 vidéki szervezete van, amelyek október 1-én fognak szövetséggé egyesülni. Már 2 kiadásban jelent meg a bizottság propaganda-röpirata: Az állandó béke felé.

Franciaország békebizottsága mindaddig nem tudott szabadon érintkezni sem a központtal, sem a többi országbeli bizottságokkal, míg Suzanne Duchêne Svájcba nem utazott és onnan szét nem küldte a lapunk múlt számában közölt felhívást. Külön levelet intézett a francia békebizottság az Állandó Béke német bizottságához. Most készül a háború előtt megjelent oly cikkek gyűjteménye, amelyek a békés érület fejlesztésére alkalmasak.

Olaszország. Rosa Genoni kidolgozta egy olyan szövetség tervezetét, amely számos nagy egyesület csatlakozását fogja lehetővé tenni.

Dánia. Skandináv békegyűlést készítenek elő Kopenhágában szeptemberre. Ezen Klara Tjiberg az állandó közvetítés tervezetét fogja előkészíteni.

Norvégia. A bizottságnak alig akad dolga, mert úgyszólván mindenki a béke mellett van. A sajtót élénken foglalkoztatja az állandó közvetítés eszméje.

Ausztráliából meleg együttérzés kifejezést érkezik. Victoria békebizottsága panaszkodik, hogy nem fejthetnek ki eléggé erőteljes propagandát a sajtó segítségével. Nyugat-Ausztrália Nemzeti Nőszövetsége a legélénkebb érdeklődést tanúsítja a békemozgalom iránt. Mrs. Coingrave írja: »Érezzük, hogy a nőknek kell létrehozniuk... egyhangúlag Önök mellett vagyunk.«

Angol nők békeszózata.

(A békeszövetség október 1-i alakuló gyűlése alkalmából.)

Mi, Nagybritannia és Írland asszonyai, akik tanácskozássra gyűltünk össze, ezennel közösen csatlakozunk valamennyi nemzet asszonyaihoz és követeljük, hogy a hadviselés elavult rendszere helyébe a nemzetek együttműködése lépjen, amelyet jóakarát és szervezetség biztosítsanak.

Ősidők óta minden nemzet asszonyai saját életük kockáztatásával és feláldozásával adtak¹ életet az egymást követő nemzedékeknek. Saját tapasztalataink alapján teljes egészében elfogadjuk a világ összes vallásainak azt az alapfeltételét, hogy az emberi test Isten temploma, ezért szent és sérthetetlen. Mivel pedig a nő különösen hivatott az élet megóvására, elhatároztuk, hogy nem fogadunk el többé olyan politikai és társadalmi rendszert, amely akár békében, akár háborúban az élet bűnös rombolását foglalja magában.

Az összes nemzetek és fajok asszonyai együttes, türelmes munkájukkal építették fel a múltban az otthon alapjait és teremtették meg a békés ipart. Nem fogjuk többé erélyes és hangos tiltakozás nélkül túrni, hogy az évszázadok során nehéz munkáival létesített társadalmi szervezeteket így év alatt elsöpörje a modern hadviselés anarchiája. Belátjuk, hogy csupán a világ demokráciájának világszerte folytatott együttműködése teheti a nép otthonait biztossá, szükségleteik kielégítését lehetővé.

A nők, arra hivatottak, hogy mint anyák és nevelők minden nemzedékkel az emberiség magasabb ideálját közelítsék meg. Nem fogjuk tovább túrni az ész és igazság uralmának azt a megtagadását, amellyel a faj ideálművésének útját elvágja a háború és minden, ami azt előmozdítja.

Mint emberi lények és mint az emberi faj anyái, követeljük jogaink és véleményünk figyelembevételét oly kérdések elintézésében, amelyek nem csupán egyének, hanem egész nemzetek életét is érintik.

Részt követelünk a nők számára háború és béke feltételeinek megszabásában, mind az otthon, mind az iskola, a templom, a szakszervezet, vagy az állam ügyeiben.

Határozottan állítjuk, hogy a béke nem negatívum, hanem az emberi szellem legmagasabbrendű konstruktív működésének eredménye, amelyet a kölcsönös szeretet alapján a népek életének szervezésére alkalmazunk.

Ezért mi, Nagybritannia és Írország asszonyai, kötelezzük magunkat arra, hogy saját hazánkban elősegítjük a nők békemozgalomának céljait, a hágai békekongresszus határozatait értelmében.

Most jelent meg!	SZIKRA:
	EZ AZ!
	REGÉNY
Ára 3 kor. 50 fill.	:: Singer és Wolfner kiadása Budapest, VI., Andrásy-ut 16

Az asszonyokat nem kérdezték!

Amerikai nők nyílt levele ROBERT LANSING-hoz,
az Egyesült Államok államtitkárához.

Úgy hírlík, hogy mielőtt a kormány megfogalmazta volna a Németországhoz intézett utolsó jegyzéket, tájékozódott a nép érzelmei iránt, hogy a jegyzék csakugyan a közvéleményt fejezze ki az Egyesült Államok követendő magatartására nézve. De megkérdezték-e Amerika egyetlen kiváló asszonyát? Kikérték-e Mrs Carrie Chapman Catt véleményét, a mely azon szoros összeköttetés folytán, amelyben ő az összes civilizált országok asszonyaival áll, oly súlyos lett volna, mint kevés amerikai polgáré? Leadta-e véleményét Mrs. P e n n y b a c k e r, a női klubok országos szövetségének elnöke, tehát több mint másfél millió asszony képviselője? Vagy elfelejtette Államtitkár úr, mint a férfi-választójog országában szokás, hogy nők is léteznek? Félek, hogy így történt.

Pedig a nők háborús szolgálata van legalább oly súlyos, mint a férfié. Egyetlen ország sem viselhetne háborút egy hónapig sem, ha a nők megtagadnák részvételüket a produktív munkában. De érdekes tény, hogy eltekintve a gyarmatországoktól, nem keveredett a háborúba egyetlen olyan ország sem, amelyben a nőknek van választójoguk. Nem engedték belevinni magukat ebbe a rettenetes harcba, amelyből egyik fél sem kerülhet ki győztesen, de amely szörnyű pusztítást visz véghez az összes hadviselő országokban.

Mi asszonyok vagyunk a faj fentartói; nem nézhetjük közönyösen azt a harcot, amely egy egész század tartamára megakasztja a faj egészséges fejlődését. A francia nép még ma is kistermetű, mert a napóleoni háborúk megfosztották az országot a fiatal, élet-erős, szélesvállú férfiaktól. Milyen lesz az európai népek jövő nemzedéke, amelynek apái nem fiatalok és nem erősek? Hiszen már csaknem három millióra becsülik azoknak számát, akik a nemzetek ifjúságának virágai voltak és most a föld alatt porladoznak! És mégis folytatják a rombolást; még a mi telvilágosult országunkban is vannak férfiak, akik nyugodtan tudnak beszélni annak lehetőségéről, hogy mi is csatlakozzunk a civilizálatlanul viselkedő Európához. Miért nem kérdezik meg Amerika Asszonyait?

Kiváló tisztelettel

Kate Devereux Blake

gazdasági igazgató, a választójogi propagandabizottság tagja.

Lucy Stone.

Massachusetts és New Jersey államok választójogi nőegyesületei augusztusban ünnepelték alapítójuk, Lucy Stone születésének 97-ik évfordulóját. A nőmozgalmomban dolgozó fiatalokra nézve igen hasznos, ha megismeri azokat a nehézségeket, amelyekkel az eszme úttörői oly hőiesen küzdöttek meg, lelkesedést méríthetnek abból a tudatból, hogy a régi viszonyokhoz képest máris mily lényegesen javult a nők helyzete. Lucy Stone születésekor a nők helyzete még felette szomorú volt az Egyesült Államokban is. A férjes asszonynak alig volt több joga mint a csecsemőnek; személye, vagyona és keresete felett kizárólag a férj rendelkezhetett; a gyermekek is az ő tulajdonát képezték. A közvélemény nem engedte meg a nőnek,

hogy nyilvánosan beszélhessen, sőt még a nyilvánosság számára gyakorolt irodalmi tevékenységet is »nőietlennek« minősítették. Néhány igen rosszul fizetett állást kivéve» minden pálya jel volt zárva a nők elől, felsőbb iskolákba sem vették fel őket s így alig nyílt alkalmuk tanulásra és művelődésre. Női szervezetek alig voltak és olyan erős volt az előítélet bármilyen csak némileg nyilvános női szereplés iránt, hogy még a rabszolgaság ellen küzdő egyesületben is egyenlenséget idézett elő a női tagok befogadása. De talán a törvényszabta korlátozásoknál is károsabb volt az az általános elfogadott hit, amely szerint a nő alárendeltségét isteni akarat szabta meg. Manapság még csak elképzelni sem könnyű mindazokat a nehézségeket, amelyek között a nőmozgalmal előharcosai megkezdtek munkájukat; abban, hogy sikerült ezeket a viszonyokat megjavítani, nagy része van Lucy Stonenak.

1818-ban született Massachusetts államban; jó módú farmer-család 9 gyermeke közül a 8-ik volt. Apja is osztotta az általános felfogást, amely a férjnek teljhatalmat biztosít feleségével szemben; anyja jó keresztény lévén, beletörődött sorsába, de Lucy születésekor sajnálta, hogy az leány. Lucy boldogan töltötte gyermekkorát; egészséges és erős volt, résztvett a családnál nehéz munkájában, jól tanult és számos tanújelét adta igazságszeretetének és bátorságának. Tizenkét éves lehetett, mikor látva, hogy mennyire megviseli anyját a nehéz munka, magára vállalta a legsúlyosabb teendőket. Néha olyan korán kelt fel, hogy mielőtt iskolába ment, elvégezte az egész család számára szükséges mosást. Már egészen fiatal korában felháborította az a bánásmód, amelyben mind a férfiak, mind a törvény anyját és általában az asszonyokat részesítették; gyerekeszével elhatározta, hogy ezeket a törvényeket minden áron meg kell változtatni. Fivérei a gymnasiumot látogatták; de mikor Lucy kijelentette, hogy ő is oda kíván járni, apja teljes komolysággal azt hitte róla, hogy megőrült. A könyvekre szükséges pénzt maga kereste meg azzal, hogy bogyókat és gesztenyét szedett és eladta.

Éveken át tanított községi iskolákban, s közben maga is tovább tanult. Sikerei hamarosan ismertté tették. Egy alkalommal oly téli iskolában kapott alkalmazást, amelyben azért akadt meg a tanítás, mert a fiúk a tanítót fejfelé kidobták az ablakon. Nők rendszerint nem is taníthattak ezekben a téli iskolákban, ahová a felnőtt fiúk is eljártak. Néhány nap alatt sikerült rendet teremtenie, de mégis póruljárt: elődje fizetésének csak egy részét kapta meg. Midőn az egyház egy értekezleten állást foglalt az ellen, hogy nők nyilvánosan beszéljenek, méltatlankodva tette fel magában, hogy ha nyilvános előadásra bármikor alkalma nyílnék, nem vesz figyelembe semmi efajta tilalmat. A kongregációs egyház gyűlésein, amelyeken résztvett, női tagok szavazatai nem számítottak.

Fizetésre oly kevés volt, hogy csak 9 évi tanítás után tudott annyit megtakarítani, hogy beiratkozassék egy collegiumba. Oberlinben (Ohio) volt az egyetlen intézet, amelybe nőket is felvettek. Az elképzelhető legszűkösebb viszonyok között is csak úgy volt képes fentartani magát, hogy társait tanította és kiszolgált. Oberlinben a rabszolgák ügye iránt élénk rokonszenv mutatkozott; iskolát is létesítettek az ott tartózkodó menekültek számára s Lucy Stonet kérték fel, vállalja el annak vezetését. A felnőtt analfabéta néger férfiak eleinte ellenezték, hogy nő tanítsa őket, később

azonban a legnagyobb ragaszkodással viseltettek iránta. Ekkor tartotta első nyilvános beszédét a négerok egy ünnepélyén, a collegium igazgatója és tanárai jelenlétében. Társnői utóbb felelősségre vonták e »nőietlen« tettéért. Itt ismerkedett meg és kötött hosszan tartó barátságot Antoniette Brown-nal, akiből később az első női lelkész lett. Ők ketten képviselték az ellenzékét az intézet conservatív elemeivel szemben; mivel a fiuk számára bevezetett nyilvános vitákban nem vehettek részt, külön leánytársaságot alakítottak, hogy mégis legyen alkalmuk a nyilvános beszédben gyakorolni magukat; azonban kénytelenek voltak titokban működni. Egy alkalommal felkérték egy dolgozat írására; de mivel ő nő léte nem szerepelhetett a nyilvánosság előtt, más olvasta volna fel helyette; így inkább lemondott megírásáról. Jellemzi a viszonyok megváltozását, hogy körülbelül 40 évvel később, az intézet fennállásának félszázados jubileumán, őt is meghívták az ünnep szónokai közé.

1847-ben tette le a doktorátust s még ugyanabban az évben tartotta fivére templomában első beszédét a nők jogai érdekében. Nem sokkal ezután a rabszolgaság ellen küzdő társaság állandó szónoka lett és beszédeiben a rabszolga ügye mellett a nők helyzetével is foglalkozott. Később a vasárnapok kivételével, — amelyekről azt vélték, hogy nagyon is szent napok nőgyűlés tartására, — teljesen a nők ügyének szentelte idejét és saját felelősségére tartotta szónokait.

Minden támasz és segítség nélkül, teljesen egyedül kezdte meg munkáját, Sajátkezüleg szögezte fel az előadását bejelentő hirdetéseket, amelyeket az utcgyerekek elől kellett megvédenie. Megdobálták, durván rátámadtak, de minden bántalmazás ellenére folytatta előadásait. Sokszor házról-házra járva gyűjtötte össze hallgatóközönségét és előfordult, hogy csak este jutott ideje evésre. Beutazta az Egyesült Államok nagyrészét; mivel a legtöbb városban nő még sohasem szónokolt nyilvánosan, óriási kíváncsi tömeg gyűlt össze. Megjelenésével többnyire nagyon meglepte hallgatóit; a legtöbben magas, szögletes, férfias külsejűnek képzeltek el a női szónokot, éles, korholó hangot vártak tőle. Ő ellenben alacsony termetű volt, modora nyugodt és szerény, külseje rendkívül megnyerői, hangja pedig a lehető leglágyabb, s erről híressé is vált. Oly dallamos és csengő volt, hogy aki egyszer hallotta, évekkel utóbb is felismerte. Természetes ékesszólása rendkívüli volt. Nem élt szónoki fogásokkal, hanem lebilincselte hallgatóit előadásának egyszerűségével, bensőségével és mély komolyságával, amelyhez még különös személyes báj is járult. Olyan közönség, amely túlhasogott vagy talán még bántalmazott volna is bármilyen más szónokot, a legnagyobb áhítattal hallgatta meg őt. Ahol csak alkalma nyílt rá, pártfogásába vette és támogatta a rabszolganőket; olyankor is felemelte szavát érdekükben, mikor ez határozottan veszélyessé válhatott rá nézve. De ékesszólásával sokszor legerősebb ellenfeled is sikerült lefegyvereznie. Idősebb korában nem egyszer egész gyülekezeteket nyert meg az ügynök, csupán vonzó személyiségének varázsaival. Munkássága kezdetén nem szedett belépődíjat, mert főcélja az volt, hogy minél többen hallgathassák és győződjenek meg törekvéseinek jogos voltáról. Így minden téren a legszigorúbb takarékosagra volt utalva, s előfordult, hogy harmadmagával aludt egy ágyban. Csak évek múlva szedett belépődíjat, midőn tudta, hogy így is lesz elég közönsége; ezzel véget vetett a nélkülözéseknek. Ő szervezte meg 1850-ben az első nemzeti

gyűlést, melyet Worcesterben (Massachusetts) a nők jogai érdekében tartottak. 189-en, 6 állam női és férfi képviselői írták alá a kérvényt, mely a gyűlés egybehívását követelte. Az egyetlen, aki ma még életben van a gyűlés szónokai közül, a kilencvenéves dr. Antoinette Brown Blackwell. Ezután évente tartottak gyűlést az ország más-más részein; Lucy Stone továbbra is élénken résztvevett a munkában és saját költségén nyomatta ki és terjesztette a róluk szóló jelentéseket.

1853-ban Massachusetts törvényhozó testületéhez 12 kérvényt nyújtottak be 2000 aláírással a nők választójoga érdekében. A parlament ülése előtt Lucy Stone és több munkatársa tartottak beszédet. A hallgatóság közt volt Henry B. Blackwell, a rabszolgaság eltörlésének lelkes híve, dr. Elizabeth Blackwellnek, Amerika első női orvosának fivére. Blackwell ekkor elhatározta, hogy hacsak lehetséges, Lucy Stonet feleségül fogja venni.

Lucy Stone-nak nem volt szándékában férjhezmenni, mert teljesen a megkezdett munkának kívánta szentelni magát; csak akkor egyezett bele a házasságba, mikor Blackwell megígérte, hogy ői is egész erejéből fog dolgozni törekvéseinek megvalósításáért. Esküvőjüket 1855-ben tartották meg s ak'kor nyilvánosságra hozták a házassági törvény igazságtalansága ellen irányuló együttes tiltakozásukat, amely sokban hozzájárult ezen törvény megjavításához. Különösen azt jelentették ki sérelmesnek, hogy

1. A férfi gyámkodik felesége fölött.

2. A gyermekek fölötti felügyelet és ellenőrzés kizárólag az apát illeti meg.

3. A férj oly mértékben rendelkezik felesége vagyónáról, mintha az kiskorú vagy gyengeelméjű volna.

4. A nő munkájának eredményét a férj korlátlanul saját hasznára fordíthatja.

5. Az özvegy férfinak sokkal nagyobb haszonélvezetet biztosít a törvény elhalt felesége vagyónából, mint az özvegy asszonynak az elhalt férj vagyónából.

6. Általában a nő jogi létezését a törvény felüggeszti a házasság idejére; a legtöbb államban lakóhelyét sem választhatja szabadon, nem végrendelkezik, nem örökölhet és saját neve alatt nem pörölhet.

»A törvény tisztelete indít bennünket tiltakozásra ezek ellen a szabályok és szokások ellen, amelyek méltatlanok a törvény címére, mert ellenkeznek az igazsággal, amelyen alapulnia kell.«

A nő egyénisége feladásának szimbólumát látta abban, hogy férjhezmenetelkor elveszti nevét. Mivel kiváló jogászoktól hallotta, hogy ez csupán szokásból történik, a törvény nem kívánja, férje jóváhagyásával elhatározta, hogy megtartja leánynevét. A hivatalos iratokat ezután így írta alá: Lucy Stone, Henry B. Blackwell neje.

A nők egyenjogúsításának ellenzői mindig élénken óhajtották, hogy L. S. férjhezmenjen, mert biztosra vették, hogy akkor felhagy munkájával. De ennek éppen ellenkezője következett be: férjével együtt fokozott tevékenységet fejtett ki. Együtt utaztak, rendeztek gyűléseket és indítottak mozgalmat mindazoknak megadóztatása ellen, akiknek nem volt képviselői joguk. Egy alkalommal eltűrték, hogy a megtagadott adó fejében bútoraik egy részét elvigyék zálog gyanánt. Mikor 1857-ben leánya született, néhány évre megszakította nyilvános munkáját s idejét teljesen gyermekének szentelte. De azután annál nagyobb szorga-

lommal dolgozott tovább a kitűzött cél eléréseért. A következő majd 40 év alatt nem volt a női jogok érdekében indított mozgalom, amelyben ne vett volna tevékeny részt. Közreműködött számos választójogi egyesület szervezésében, fáradságot nem kímélve utazott bárhová és szónokolt bármikor, ahol és amikor az ügynek szolgálhatott. 1870-ben megindította a *Woman's Journal*-t, amelynek 20 éven át volt főszerkesztője; azután leányának adta át. Munkássága kihatott az Egyesült-Államok egész területére és nagyban hozzájárult a nőkre vonatkozó törvények megjavításához. Élete végéig a legünnepeltebb szónokok közé tartozott. Mindemellett kitűnői háziasszony volt és hiányzott belőle minden egyéni hiúság' és ambíció. Bármily kíméletlen támadás érte személyét, nem törődött vele; de mélyen bántotta mindaz, ami az ügy érdekeit sértette s ezt nehezen is bocsátotta meg. Az otthont ő is nagyrabecsülte és sokszor hangoztatta, hogy a nőnek igazi helyi a család; de kell, hogy abban a legteljesebb anyagi és személyes szabadságot élvezhesse. Bár nem érte meg a nők választójogának törvénybeiktatását, rendületlenül bízott a jogos ügy diadalában; tudta, hogy az nem késhetik soká. 1893-ban halt meg. Temetésén oly óriási tömeg vett részt, hogy inkább koronázási ünnepélyhez hasonlított; nem volt még példa rá, hogy Amerikában nő halálakor az iránta érzett nagyrabecsülés és szeretet ilyen széles körben nyilvánult volna meg.

A »Woman's Journal« nyomán
írta: *Weiszbeiger Anikó.*

GLOSSZÁK.

Mi kell a hadseregnek?

— Pályázati felhívás. —

Szeptemberben a hadügyminisztérium ajánlati felhívást tett közzé, amelyben felszólítja az iparosokat, hogy minél sürgősebben szállítsanak a hadsereg részére bizonyos felszerelési cikkeket. Az ember szeme szinte elkáprázik attól a sok mindenféle furcsa dologtól, amire egy hadban álló állam fegyveres erejének van momentán szüksége.

Például szállítandó 57230 pár bakancs.

Milyen célszerű és nemes dolog volna, ha ezzel a töméntelen szegestalpú, nehéz lábbelivel azok gyomrára tipornának, akik a borzalmakban rettenetes világháború kitérését finom kényelemmel berendezett szobáikból sugalmazták!

26436 pár hegyi bakancs.

Ha ezeket katonáink azért húznák fel, hogy könnyebben mászhassak meg azt a magas hegyet, ahonnan letaszíthatnák a mélybe mindazon embertelen vadállatokat, akik az Oroszország belseje felé vezető országutakon kancsukával hajtják az egy szál ruhában, hideg éjszakában éhező nők és gyermekek százezreit!

36400 nadrágszűj.

Ezekkel viszont meztelen hátára kellene csapdosni mindazoknak, akik még ma is hideg közönnyel nézik, hogy mint jutnak az ártatlan gyermekek milliói árvaságra.

43680 gyalogsági derékszíj,

Ezekkel pedig az uzsorásokat kellene megkínózni, akik az itthonmaradt asszonyokat sanyargatják.

57230 rövidszárú csizma.

Ezzel kellene felrúgni azokat, akik nyereszkesedési

és fényűzési vágyból lehetetlenné teszik azt, hogy szegény asszonyok éltető tejet adhassanak síró csecsemőknek.

2330 kötőfék.

is kevés volna ahhoz, amely meg tudná állítani a vadul száguldó borzalmakat.

Szállítandó még ezenkívül igen sürgősen.

21148 dragonyos csizma. 1 kiló zsír nyolc korona. 8734 garnitúra szűj a feles, sarkantyúhoz. A fűszerkeskedők csak úgy adnak negyedkiló kockacukrot, ha ezzel együtt mindjárt 8 doboz cipókrémet is vásárolnak. 21840 kardcsokor a derékszíjhoz. Mennyivel több család van, amelyik már hónapok óta nem evett húsételt. 116480 köpenyszűj két csatdarabbal. Egyetlen ételünk a tészta volna, de fejenként nem adnak több lisztet heti 75 dekánál. 32760 ásótok gyalogság részére.

Kell még ezenkívül felsőheveder azzal a megjegyzéssel, hogy a szegény néposztályok vaját sem ehetnek. 2330 alsóheveder szorítógarmitura, ellenben a gazdag néposztályoknak igen jól megy. 4522 csákánybaltatok és olcsóbb házbér. 9320 lovassági málhaszűj, vagy: mivel fűtünk a télen? 95368 tölténytáska, illetve mikor lesz vége a háborúnak?

Ezeket tessék pontosan összeadni, a mielőbbi szállítási terminust megjelölni és az ajánlatra 1 koronás okmánybélyeget ragasztani, de közben óvatosan vigyázni arra, hogy a pályázó a bélyeg nyalása közben ne eressen valami keserű mellékízt.

Lovászy Károly.

Igazságszolgáltatás.

A »Népszavában olvassuk:«

»A kisleány, a zenész és a rendőrség. (Levél.) Hat éves leánykamat szeptember hó 13-ikán kísértem föl iskolába. A Fehérvári-út és Váli-út sarkán van az iskola. A mai napig is, mint mindig¹, a feleségem elkísérte reggel és 11 óra felé érte ment és megy is. Történt pedig, hogy e hó 17-én nem tudott elmenni elébe. Amikor hazafelé jött a gyermek, szépen el is ért egészen a Fehérvári-út 98. számig, ahol a Füredi-féle kocsmán van, itt útját állottá Guttman István zenész, aki előbb cukorral csalogatta a kisleányt, majd fölkapta a száját befogva, berohant vele egy elhagyott helyre és ott merényletet akart ellene elkövetni. A szomszéd téren levő telepen figyelmessé lettek. A zenész ezt észre vevén, elengedte a kisleányt, aki észnélkül rohant haza, elmondta az anyjának az esetet, A feleségem rendőrt hívott, bementek a főkapitányságra, ahol a rendőrorvos megvizsgálta a kisleányt és konstataálta, hogy komolyabb baja nem történt, de egyszersmint megjegyezte, hogy ez a cigánynak már negyedik esete. A jegyzőkönyvet fölvtették délután 2 órakor. Abban a jóhiszemben voltunk, hogy a merénylet lezárták. Este 8 órakor arról értesülök, hogy a cigány a Füredi-féle kocsmában muzsikál. Nem akarta mi elhinni, „elmentem és meggyőződtem róla, hogy igaz volt és még most is szabadlábban van! (Aláírás.)«

Ezzel szemben letartóztatják¹, fogházra ítélik azokat az asszonyokat, akik felveszik a hadisegélyt, mert nem anyakönyvezető adta össze hadbavonult férjükkel, hanem az élet küzdelmének megosztása tette osztályos társukká!

A női villamoskalauzok.

A háborús világ csendéletéhez tartozik a női kalauzok szapulása. A pesti publikum egy részének nincs jobb dolga, mint szakaszjegye ellenében kikémlenni: jobb-e, ügyesebb-e, mint néhai kollegája, a férfi? Szép-e, csinos-e, talán még művelt, disztíngvált, esetleg vagyonos is? Az egyik lapban pl. szemére vetik a villamos-társaságnak, hogy »cselédeket« alkalmaz kalauzok gyanánt — mert eddig ugyebár, angol lordok teljesítették ezt a szolgálatot? Ők fogdosták össze a hölgyeket felsegítés címén és ők adtak vissza 10-20 fillérrel kevesebbet a váltott pénzből az őket spontán nagyra-becsüléssel körülvevő uraknak és hölgyeknek. A férfi-kollegák szak- és magánvéleményeinek is főtárgya a női kalauz. A múltkoriban egy látnoki képességgel megáldott kocsivezető kijelentette egy újságíró előtt, hogy télen a nők lefagynak majd a kocsiról. Közgazdasági lángésznek is bizonyult, mert véleménye szerint a nők megélhetnek a mélyen leszállított munkabérből is. Szóval: a »gyöngye nő« munkájában támogatják az egész vonalon. A sajtó, a közönség, a munkatársak mind megteszik a magukét. Pedig ha mástól nem, a nyomorgó bajtársaktól elvárhatták volna a megértést és főleg azt, hogy nem a kenyéririgység, de a szolidaritás nyilvánuljon meg a nők munkabéreinek az ő sorsukra is kiható leszorítása ellen.

Anyavédelmi törekvések és perspektívák.

Írta: SZIRMAY OSZKÁRNÉ.

Hazánk az európai nemzetek közt szomorúan vezető szerepet visz a csecsemőhalandóság terén; nálunk, Semmelweiss hónapján, aki az anyavédelmi eszme mátyrja volt, évente 5000 ifjú anya vész el gyermekágyi lázban. Feltárták ezt a helyzetet és hangoztatták a javítás multhatatlan szükségét, mindazok, akiket hivatásukban szerzett tapasztalataik vagy megértői képességük indított arra, hogy szót emeljenek ebben a kérdésben. Abban mindannyian megegyeznek, hogy itt sürgősen tenni kell. Ez a követelés hangzik fel mind Tauffer Vilmosnak a babaügyről szóló érdekes, az anyagot széles alapon felölelő, már 1910-ben kelt elaborátumából, mind Berend, Doktor, Edelman, Lovrich, Mann, Szana, Temesváry stb. stb. szakbavágó munkáiból.

Nagyjában, sajnos, a régebbiekhez hasonló állapotok a maiak, amelyek javítását sürgeti most is dr. Madzsar József értekezése az anyavédelem országos szervezéséről, melyben a most alakult Stefánia-szövetség programját vázolja. E program megvalósulása lényeges haladást jelentene.

A munkásosztály helyzetének javítását, az otthonmunka béruszorájának megszüntetését, a közegészségügy megfelelő javítását, a szociális biztosítás kérdésének megoldását jelentené; pedig nem utópiákat rajzol, hanem elérhető valóságot állít elé; csak tenni, dolgozni kell érte.

E program megvalósításáért kell síkra szállnunk nekünk asszonyoknak is minden rendelkezésünkre álló erővel. Ereznünk kell, hogy az anyaság védelme a feminizmus egyik lényeges törekvésének tárgya. Az anyaságban éri el a nő egyéni fejlődésének zenithjét, — ha az anyaság mátyriumából ki tudjuk fejlesz-

teni az anyaság boldogságát, ha egészséges, önérzetes anyák fognak nevelni egészséges, viruló békés nemzedéket; ha okos társadalmi berendezések összeegyeztethetővé fogják tenni a nő gazdasági önállóságát a boldog anyasággal: akkor megközelítjük a kultúra azon fokát, amelyet célul tűztek ki a feminizmus törekvései. De ezen cél, amelyhez csakis okos és céltudatos törvényes intézkedésekkel közeledhetünk, nem érhető el mindaddig, míg a törvényhozásban rólunk nélkülünk határoznak. A nők befolyásainak érvényesülése rendkívül megkönnyítené az anyavédelem teljes kiépítését.

Voltak és vannak ugyan komoly gondolkodású, a helyzetet megérett férfiak, akik felemelték szavaikat az anyavédelmi intézmények sürgős megjavítása érdekében; de be kellett látniok, hogy a többség közönyét nem győzhetik le egyesek lelkes akarása. Felidézzem-e Dirner Gusztáv és Márkus Dezsői elévülhetetlen érdemeit? Felsoroljam-e azokat a férfiakat, akik az anyaság védelméért síkra szállanak? Ők maguk tudják legjobban, mennyivel könnyebb volna küzdelmük, ha a törvényhozásban érvényesülne a kérdés egész komplexumát megérett, lényegét egész mélységében átérző nő gondolkodása is. Nem szabad elfelejteni, hogy itt csak annyiban van szó eminenter női kérdéstről, amennyiben az a nő legvitálisabb érdekeit érinti; ellenben hatása, eredményei az egész nemzetre nézve életbevágó fontosságúak. Akiket éppen e kérdés fontosságának tudata tömörített a Stefánia-szövetségben, azokra nagy feladatok megoldása vár; reméljük, hogy a szövetség győz akarással és munkabírással. Habár a háború következménye gyanánt lép fel, ne tekintsük csupán háborús intézménynek, ne állítsuk a militaristikus törekvések szolgálatába, mintha a nemzet az emberanyag pótlására csak azért gondolna, hogy későbbi háborúkban is legyen kiket az ágyú torka elé állítani. A békés civilizáció munkája is egészséges emberanyagot igényel; ép, erős embereket, akiknek életerejét alá nem ásták gyermekkoruk kedvezőtlen viszonyai, s akik nem koldulással és nyomorgással kezdték földi életüket.

A szövetség munkáját szakosztályok szervezésével kezdte. Megalakult orvosi, jogvédelmi, közigazgatási és szociálpolitikai szakosztálya. Mindegyik csak helyes törvények helyes alkalmazásával érheti el kitűzött céljait. A babaügy rendezése, anya és gyermek jogi helyzetének biztos és igazságos megalapozása, széleskörű anyasági biztosítás: csak ezek fogják kiemelni az anyavédelmet mostani szomorú, az alamizsna niveauján felül alig emelkedő helyzetéből. Ezen törvények előkészítése, egy mellettük állást fogláló erős közvélemény megteremtése; ennek nyomása alatt gyors életbeléptetésük lesz a szövetségnek legelső és legfontosabb feladata.

Az anyavédelem maga ne legyen többé alamizsnaosztogatás, hanem komoly szociális és hygienikus otalom, melyre az anyának joga van akkor, mikor fajfentartó hivatása akadályozza a kenyérkereső munkában.

A fővárosban anyavédelmi részletmunkával évek óta foglalkoznak: az Országos anya- és csecsemővédő egyesület, az Ingyentejegyesület, a Feministák Egyesü-

Serkeswé Máté Mela Tornaiskolája V., Zoltán-utca 12, főemelet. (III-ik évfolyam.) Egyes és csoportos oktatás gyermekek (fiúk és lányok 3 éves kortól) és nők számára. Légzőgymnastika-testfejlesztés. Aesthetikus zenés torna. — Svéd gyógytorna és massage Lotten Ohlson működésével. Dolgozó nőknek esti tanfolyam mérsékelt árban. Telefon 37-48.

Gyermekmunka Németországban.

Írta: RITA BHRDENHEUER, Bremen.

»Und tausend Kinder siehst du stehen,
Die still an einem Stricke drehen,
Früh alt vor Hunger und Gebrest.«

létének anya- és gyermekvédelmi bizottsága, a Pesti izr. Nőegylet anyavédelmi intézményei, néhány más felekezeti alapon nyugvó intézmény és a háború kitörésével megindult, de céltudatosan és az állandó munka jellegével dolgozó Anyavédő osztály. Itt tehát ezen meglevő társadalmi szervek anyagi és erkölcsi támogatása a szövetség feladata, valamint a még hiányzó intézmények megteremtése: gyárak és műhelyek mellett szoptató szobák, napközi otthonok munkába járó anyák csecsemői számára, könnyen végezhető háziipari munka meghonosítása stb. stb. Lakásfelügyelet helyes megszervezésével is súlyos bajokat lehetne szanálni az anyavédelem terén. Itt is csak a hatóság intézkedéseitől várhatjuk a gyökeres orvoslást. Nagy számban rendelkezésre álló, hygienikus szempontból kifogástalan, olcsó lakások fogják csak megszüntetni a pincelakások túlszűfolt, egészségtelen lakások használatából származó nagy bajokat.

Vidéken tudatlanság és babona néha nagyobb pusztításokat okoznak, mint a nagy városokban a nyomor és munkahiány. A szövetség szép és nem kivihetetlen feladata lesz, hogy tanító szavával elhasson mindenüvé, munkatársává nevelje a vidéki orvost, bábát, minden megértő embert és így változtasson a tudatlanság, babona és nembánomság okozta szomorú helyzetet. Nagyon helyesen hangoztatja a program, hogy nem a születések számának növelése, hanem a gyermekhalandóság csökkentése az igazi gyermekvédelem. S habár némi örvendetes javulást látunk e téren: az utolsó 40 esztendőben a gyermekhalandóság 40%-ról 25%-ra szállt alá, mégis szemben állunk még a megszégyenítő azon ténnyel, amelyet dr. Szana Sándor statisztikai (összeállítása oly világosan állít elénk, hogy míg Hollandiában 281 haláleset és születés kell ahhoz, hogy 100 fővel növekedjék a lakosság száma, addig nálunk 348 anyának kell elviselnie a szülés szenvedését, azaz 596 születés és haláleset kell, míg a lakosság 100 lélekkel szaporodik. Ne felejtjük el, hogy ez mekkora anyagi kára az országnak; és ami még nagyobb baj, mennyi testi és lelki szenvedést jelent az anyákra nézve.

A komolyan felfogott és céltudatosan irányított anyavédelem kultúránk niveauját fogja emelni minden téren; viszont a kultúránkat emelő tényezők anyavédelmi szempontból is üdvöseknek fognak bizonyulni.

Ha kultúránk mai nagy visszaeséséből kiemelkedve eléri majd az állandó béke, a szellemi fegyverekre szorított küzdelem színvonalát, az lesz az anyavédelem igazi kora.

Valaki jöjjön

— tmondja Az Est — vegye kezeibe, a közéletmezés dolgát és segítsen rajtunk. Felneszelünk: hát belátják végre, hogy a sok férfiszakács nemcsak elsózta, de kiöntötte a levesünket? Észrevették, hogy csak gondolkodó és lelkiismeretes nők és férfiak együttes munkájával lehet eredményes élelmezési politikát folytatni? Mekkora tévedés í Nem a magánháztartások gyakorlott vezetőinek gazdag tapasztalatából akarják leszűrni azokat az utasítási igazságokat, amelyekről csak a hivatalos nagyképűség íeledkezhetik meg a közönség kárára, hanem — a miniszterelnököt akarják főgazdaasszony gyanánt az loly kiváló szakembereknek bizonyult kukták élére állítani. Vajjon mit szólna hozzá Az Est, ha egy fogyasztási szövetkezet intézőiét vagy a legelölkelőbb szálloda főszakácsát akarják megbízni avval, hogy rendet teremtsen a közgazgatásban?

Berlinben nemrégiben kongresszusra gyűltek össze az otthonmunka problémájával foglalkozó testületek. Céljuk az volt, hogy az otthonmunkának immár égetően sürgössé váló szervezését megbeszéljék. Mert az otthonmunkára fognak tódulni óriási méretekben az özvegyek, továbbá a háborúból megcsonkítva visszaérkezett katonák. Ezek a »félleg ellátottak« bérleenyomó hatással lesznek; ez az otthonmunka terén, amely bér-csökkenést egyáltalában nem bír már el, határtalan nyomort fog előidézni.

Mindent el kellene követni arra, hogy az olcsó munkaerőknek legalább azt a csoportját, amelynek jól szervezett gazdasági rendszerben nem volna szabad kenyérkereső munkával foglalkoznia, mentesítsék tevékenysége alól.

A gyermekről van szó!

Erőtéljes generációt kell nevelnünk, ha azt akarjuk, hogy a háborúban feláldozott ifjú erők csak némi-képen is pótoltsanak. Az a gyermek azonban, aki éhez, gyakran már az éhezéstől elsatnyult szülőktől származik, mindenféle betegségre hajlamos és az iskolában eltöltött órákon kívül még kenyérkereső munkát is végez, nem igen fejlődhetik erős, egészséges emberré.

A legtöbb munka — főleg a mezőgazdasági teendők — elvégzése a gyermek erejét messze felülmúlja. Még akkor is, ha az iparfelügyelőség »a gyermek teljesítőképességének megfelelő« jelzéssel látja el; hozzá kell tennünk: a hosszas tartózkodás poros, rosszul szellőztetett helyiségekben, a szemnek folytonos megerőltetése vagy egy állandóan megisméltendő, mechanikus kézmozdulat, vérszegénységet, anaemiát, rövidlátást és elferdülést okozhat.

Fáradtan, sőt kimerültén érkeznek ezek a gyermekek az iskolába, közönyösen ülnek ott. Ha a mi túlszűfolt népiskoláinkba valamelyik gyermek nem hoz májjával friss érdeklődő képességet, nem igen lesz a tanításnak fogantaja. A házi feladatot sebtiben készítik gyakran egyáltalában nem végezhetik el; ily módon a nyolcesztendő iskolai képzés a legsiralmásabb eredménnyel járhat.

És ki ne ismerné azokat az erkölcsi veszélyeket, amelyek lépten-nyomon fenyegetik a dolgozó gyermeket? A gyermeki büntettek és a javítóintézetek statisztikája ékesen bizonyítják ezt.

»De hiszen nekünk pompás gyermekvédelmi törvényeink vannak!« — »Papiroson!« — szeretné az ember válaszolni. A gyermekvédelmi törvény mellett is tág tere nyílik a gyermekmunkának. A mezőgazdasági és cselédmunkánál egyáltalában nem törődnek a zsenge korral. És addigi, míg az otthonmunka nincs megszervezve áldozatul esik a gyermek itt is. A gyermekek megszámlálhatatlan ezrei robotolnak nyomorult néhány garasért. A munkaadókat büntetik ugyan érte, de a kiszabott büntetés oly csekély, hogy azt készségesen megfizeti az olcsó munkabéreken meggazdagodó kapitalista. Pl. egy iskolaköteles kis kötszerkészítőért 3 márka büntetést fizetett gazdája, egy órágyárban gépeknél dolgozó 7 iskolaköteles gyermekért

A halhatatlan Antigone.

Írta: ROMAIN ROLLAND.

pedig összesen 30 márkát. A gyermekvédelmi törvény betartásának ellenőrzése az iparfelügyelőség és a rendőrség hatáskörébe tartozik, mindkettő azonban annyira túl van halmozva munkával, hogy a visszaéléseknek elenyésző kis száma kerül napvilágra.

A legtöbb ember abban a téves felfogásban él, hogy a mezőgazdasági munka kevésbé árt a gyermeki szervezetnek. Szeretjük azt hinni, hogy friss levegőn történő mozgás és a primitív táplálkozás (derbe Kost) az egészségre csak jó hatással lehet. Elfelejtjük azonban, hogy a mezei munka nehéz és fárasztó, és hogy a kis napszámosgyerek a nagy birtokokon hosszú órákon át, nem hagyhatja abba a munkát. Egy tanító megfigyelte, hogy egyik növendéke heti 56 órát dolgozott egy birtokon, még pedig olyan fárasztó munkát, mint a vízfordás, istállótakarítás, magtárrendbehozás stb. Emellett folyt az iskolai tanítás, persze faluhelyen a minimumra korlátozva; ügyelnek arra, hogy a mezei munka elvégzésére minél hosszabb összefüggő idő jusson a napi 24 órából. Ha ezen az anomálián segíteni tudnánk, nehéz és fontos feladat nyerne megoldást.

Az otthonmunka a gyermeki erő egy másik hatalmas kizsákmányolója. A családfentartó — a legtöbb esetben a nőről, anyáról van szó — sovány keresete miatt van ráutalva gyermekeinek segítő munkájára; visszautasítják tehát a gyermekmunka minden törvényes korlátozását. Megtörtént már az is, hogy egy falu lakosai tetteleg bántalmazták plébánosukat, mert az íeljelentést tett ellenük a gyermekek munkaerejének hihetetlen kizsákmányolása miatt.

Bármily meghatónak lássék is, hogy a gyermek saját erejével hozzájárul a család fentartásához, a törvények szigorított betartását kell követelnünk az egész vonalon. Az otthonmunkást, aki azt hiszi, hogy gyermekeinek munkáját nem nélkülözheti, ez talán végre rákényszerítheti, hogy szövetkezve bajtársaival kivívja azokat a minimális létfeltételeket, amelyek elviselhető emberi existencia alapját képezhetik; akkor elkerülhető lesz, hogy gyermekeiktől megvonja az egészséges fejlődésük érdekében múlhatatlanul szükséges nyugalmat.

Asszonyok! ti, akiknek módotokban áll, Gyermekeitek ifjúságát boldoggá és gondtalaná tenni, segítetek a dolgozó gyermeket felszabadítani a munka jáрма alól!

Csak a gyermekmunka teljes kiküszöbölése útján érhetünk célt. Evvel nemcsak rajtuk segítünk, de a munkapiacot is mentesítjük egy nagy tömeg olcsó munkaerőtől és így helyet szorítunk az újonnan érkezőknek.

A legerősebb és egyedül hatásos tevékenység, amely nézetem szerint mindannyiunknak — férfiakkal és nőkkel egyaránt — hatalmunkban áll, az egyéni tevékenység: ember hatása emberre, lelkek hatása egymásra szóval, példával, egyéniségünkkel. Európa asszonyai, ti nem élték evvel a hatalommal! Ti súlyosbítjátok azt a csapást, amely a világot lerombolni készül. Most már késő a háború ellen küzdeni. Akkor lehetett volna, akkor kellett volna küzdenetek a férfiak szívének nevelésével ez ellen a háború ellen, mikor még nem tört ki. Nem vagytok tudatában saját nagy hatalmatoknak. Anyák, testvérek, társak, barátok, szeretők, rajtatok áll, hogy a férfi lelkét idomítsátok, ha akarjátok. Kezetekben van a gyermek; és a férfi is gyermek avval a nővel szemben, akit szeret és tisztel. Vezessétek! Ha szabad személyes példára hivatkoznom: néhány nőnek köszönhetem azt, ami bennem legértékesebb. Néhány nőnek köszönhetem, hogy ebben a rettenetes viharban is sértetlenül meg tudtam őrizni az emberek testvériségébe vetett hitemet, a szeretet bennem élő szeretetét, a gyűlölettel szemben érzett megvetésemet. Ha egyes asszonyok meg tudják menteni egyes férfiak lelkét, miért nem tudjátok megmenteni valamennyiünket? Valószínűleg azért, mert magatok sem vagytok mind bűnmentesek. Kezdejétek hát magatokon!

Legsürgősebb, hogy felszabadítsátok önmagatokat! Ne legyetek többé hűséges árnyékai a férfinak, büszkeségének és romboló szenvedélyének.

Alig van tiszta fogalma valakinek arról a forgószélről, amely ma a férfiak szellemét elragadja és világosság helyett az általános őrjöngés lángját éleszti. Mindenekelőtt önmagatokban teremtsetek békét; üzzétek el a vak harci ösztönt; ne vegyetek részt a küzdelemben. Háborúskodással nem győzhetitek le a háborút, hanem csak úgy, ha szíveteket távol tartjátok tőle, ha a jövőt nem engeditek feláldozni — — ez rajtatok áll. Legyen megjelenésetek állandó, nyugodt rosszalása a szenvedély örületének, amelynek látára világos és résztvevő tekintettel pirultok el az emberi esztelenségen.

Legyetek a háború közepett az élő béke megtestesítői — a halhatatlan Antigone, aki nem akar gyűlölni és aki nem tud különbséget tenni testvérek és ellenség között.

Nincs pénz — van pénz bőven!

Valahányszor iskolákra, szociális intézményekre, munkadíjak javítására volt szükség: hiányzott a fedezett. Rozoga viskókban tanítottak, a munkaképtelenek és betegek földönfutók és utcai koldusok lettek, a hivatalnokok sorsa ciha nyomorúság volt. Most ellenben: 20 millióra tehető a hadbavonultak összes száma; ha 10 K-ra tesszük egy katona napi költségét (7 K volt a német-francia háború alatt), akkor ez naponta 200 millió hadiköltséget jelent. Hány iskolát lehetne ebből fenntartani, milyen pompásan lehetne megvalósítani a kötelező anyasági, munkanélküliség elleni és aggkori biztosításokat, hány nyomorúságtól meggörnyedt szerencsétlen embert felegyenesíteni, hány dolgozó embert biztos megélhetéshez segíteni! Már csak jobban gazdálkodnának az emberiségi anyái, ha rájuk volna bízva a népek háztartása!

Fehérneművarrást,

egyszerűt és diszes csipke-
munkát olcsón vállal

Bermann Róza

Budapest, Izabella-utca 70. sz.

Hangképzést dalkorrekpetálást

vállal okleveles énektanító.

Személynök-utca 23. III. em. 1.

Telefon-szám 69—49.

13.394 volt június 30-ig csak Magyarországon az apjukat sirató hadiárvák létszáma. Létezhetnek e anyák, akik politikai szemfényvesztéseknek vagy kapitalista érdekeknek **felülve**, még most is rideg közönnyel haladnak el a nők állandó békére irányuló törekvései mellett.

SZEMLE

A Feministák Egyesületének Munkaközvetítőjében elhelyezést nyert

Augusztus hóban :

Varrónő	151
Gyári munkásnő	32
Háztartási munkásnő	31
Üzleti alkalmazott	9
Irodaszolga	1
Keresk. alkalm.	2
Telefonkezelőnő	1
Napszámosnő	17
Pincérnő	2
Műszerész	1
Bonne, nevelőnő	9
Ékszerszóló	1
Tanonc (varrás)	1
Tanonc (fényképész)	1
Tanonc (virágüzletbe)	1
Tanonc (órásüzletben)	1
Tanonc (borbély és fodrász)	1
Összesen	265 nő.

Szeptember hóban:

Varrónő	90
Háztartási munkásnő	63
Gyári munkásnő	30
Nevelőnő, társalkodónő	21
Napszámosnő	17
Elárúsítónő	5
Pincérnő	2
Laboránsnő	2
Cinkográfiai ipari munkásnő	2
Keresk. alk.	2
Viceházmesternő	1
Összesen	239 nő.

A nők egyetemi képzésének ötven éve.

Svájcban már ötvenedik évfordulóját ünnepelték annak, hogy a nők előtt megnyitották az egyetem kapui. 1864-ben két rendkívüli nő-hallgatója volt a zürichi egyetem előadásainak. Az egyik nem elégedett meg az elméleti tárgyak hallgatásával, hanem azzal a kéréssel fordult az egyetem tanácsához, engednék meg neki, hogy az anatómiai és mikroszkopiai gyakorlatokra is bejárasson. A szenátus habozott a kérés teljesítésével, mert erre csak rendes egyetemi hallgatónak volt joga. Az a titkos remény készítette őket mégis Nadesda Suslow kisasszony kérésének teljesítésére, hogy az orosz diák-kisasszony ügysem fogja befejezni tanulmányait és visszavonul a vizsgák letévése előtt. Azonban ítévedtek. Nadesda Suslowa 1867-ben vizsgálati terminust kért és az egyetem tanácsa ezúttal végre a nők tanulmányaira kedvezően döntött Ennek alapján az első nő letehetette 1867 december 14-én Zürichben az orvosi doktorátust. Nagy feltűnést keltett az eset a tudományos világban és természetesen élénk tollharcra adott alkalmat Sokan elleneztek és kételkedtek a reform kedvező eredményei-

ben, de aggályaikat halomra döntötték a gyakorlati tapasztalatok. A zürichi egyetemen kiképzett orvosnők nagy tudást és alapos készséget vittek praxisukba és oly fényesen beváltak, hogy számos követőjük akadt. 1914-ig összesen 700 orvosnő tette le ott a doktorátust. Ahol a nők nem szavaznak.

Canadából érkezik az a hír, hogy a kormány el-törölte az anyáknak azt a jogát, amelynek birtokában módjukban Volt útját állni fiaik besorozásának, illetve háborúba Vitelének. Canadában ugyanis a feleség illetve az anya beleegyezése nélkül sem a férj, sem a iu nem mehetett háborúba. A visszavonási rendelettel egyide-jűleg kihirdették, hogy ezentúl senki sem vonhatja ki magát a katonai szolgálat alól a 15 dolláros hadi adó lefizetése ellenében sem.

A szerkesztőség üzenetei.

Többeknek: Az, hogy valaki jó családból származik és öt vagy tíz éve van férjénél, továbbá, hogy egy vagy több gyermeke van, vagy egyáltalában nincsenek gyermekei, még nem lehet alapja az eredményes pályaválasztási tanácsnak. Szíveskedjenek velünk részletesebb adatokat közölni: milyen előképzettséggel bír? mivel szeretne leginkább foglalkozni? módjában álna-e valamelyik foglalkozás alapos elsajátítására 1-3 évig tartó tanulási időt fordítani? Ha üzletet akar átvenni, milyen üzletre »gondol? stb. stb. Budapestiek, vagy a fővárosban tartózkodó vidéki tanácskérők szíveskedjenek kedden vagy pénteken d. u. 6-8 óra között a Feministák Egyesületébe személyesen felfáradni, amely vidék'eknek — írásban is készséggel szolgál útbaigazítással. Figyelmükbe ajánljuk különben az alábbi hirt:

Nők alkalmazása költözködési munkára.

Nemrégiben egy folyóirat új pályát ajánlott foglalkozás nélküli asszonyoknak és leányoknak: foglalkoz-zanak költöztetéssel! Ez nem azt jelenti, hogy fejükön cipeljenek le karosszékeket az ötödik emeletről, vagy matraccal a hátukon másszanak fel a negyedikre. Ó nem! Hanem gondoljuk el kissé, hogy valójában milyen is az a költözködés? Már jó egy-két héttel a meghatározott nap előtt kezdenünk kell a csomagolást. Minden a feje tetején táncol. A legrendesebb lakásból is labirintus lesz ilyenkor, ahol senki sem találja helyét. És ha a végzetes hónap elseje elérkezik, új otthonunk csak kimondhatatlan chaos, amelyben hamarosan rendet, ha lehetséges, harmóniát kell teremtenünk! Az össze-visszaságot még tetőzi, hogy nem figyelhetünk egyszerre a vállalat összes embereire és így a bútorok akárhányszor nem abba a szobába kerülnek, ahová valók. A kétségbeesett háziasszony esküszik, hogy soha többé nem költözködik.

Miért nem jelenhetnék meg ilyenkor egy teljesen megbízható, intelligens nő, akire a ház úrnője — mint-hogy őt többnyire elfoglalják családanyai kötelességei — rábízhatná a költözködést minden gondjával, bajával? Vagy két héttel a hurcolkodás napja előtt megmutatná ennek a régi lakást; azután elvezetné az új otthonba és megállapítaná vele együtt a bútorok új elhelyezését. Minden egyéb már az ő dolga lenne. Ő lépne összekötésbe a vállalkozóval, az pedig igyekeznék őt minden tekintetben kielégíteni, rriert bizonyos üzletkört biztosít számára. És a ház úrnője a meghatározott napon beköltözhetné az új lakásba, ahol mindent helyén talál — hála a segítő szakember munkásságának.

Magda-Margit.

Írta: Charlotte Perkins Gilman.
Fordítja: Ágoston Péterné.

(Folytatás.)

A kis leány egészen közel hozzá lekuporodott a lépcsőre s mohó kíváncsisággal (nyitotta fel a dobozt. Alargit némán szemlélte őt s csak titokban nyomott egy szenvedélyes csókot a leányka puha hajára.

— Oh micsoda gyönyörű jelenet és (micsoda testvéri szeretet! — hallatszott most fölülről a Briggsné hangja.

— Nem akar feljönni, kisasszony, azaz doktor Yale? Margit halkán sóhajtott, de aztán hirtelen fűgén (és kecsesen ugrott fel.

— Már jövök, asszonyom. Gyere te is Dolly, nézd meg, hogy még mit (hoztam.

És kézenfogva mentek fölfelé, miközben Dolly gyöngéden szorongatta magához a kis dobozt.

Briggsné nagy sietve fel-alá (rohant a lépcsőkön, meleg vizet hordva. Elisa pedig asztalt terített, a szokottnál is nagyobb zajt verve, ami Briggsnének egy újabb lerohanását eredményezte, melyet aztán aránylagos csend követett.

Vagy tíz perc múlva Yale kisasszony frissen és rugalmasan került ki szobájából. Selyemruhája most is épp oly szolid szabású volt, mint azelőtt, s a fehér zsebkendővégek most is épp úgy kandikáltak ki ruhája különböző zsebeiből, mint azelőtt. Egy pillanatra megállt (főnn a korlátnál s végigtekintett a tágas, kellemes, csinos halion s látszott rajta, hogy nagyon meg van elégedve.

— Minden rendben lesz,— állapította meg önmagában, rejtélyesein mosolyogva. — Épp így lesz, ahogy gondoltam.

Briggsné, amint megpillantotta, őszinte kedvességgel sietett eléje.

— Nagyon boldog vagyok, hogy láthatlak, Marym! Ezer esztendeje már, hogy nem voltál itthon!

— Csakugyan, van már néhány éve. Annyit kóborlók a világban, hogy szinte «elfelejtettem már, hogy hova tartozom.

— Legalább is öt éve annak, hogy utoljára jártál erre. Igaz, hogy azóta egy nyáron Parisban találkoztunk. Igazi kóborcigány életet élsz.

— Igaz. Valóságos globtrotter lettem. Az egész világ az én hazám s az én családom.

— Valóban, a családod fis! Azt hiszem, a világ minden kikötőjében van egy (gyermeked, akárcsak a matrózok feleségeinek.

— No, ennyire még sem vagyunk, Laura! A kis Dollyt kivéve, ezidőszent nincs a többire már gondom. De úgy-e, hogy ez egy nagyon kedves gyermek. És milyen szép tőled, hogy a kedvemért magadhoz vetted a kicsikét. Ha tudnád, hogy mennyire hálás vagyok érte.

— Szót sem érdemel, Mary! A kis lánnyal csakugyan nincs semmi baj. Most az egyszer valóban nagyon helyes gyermeket sikerült felszedned. Mit is mondtál, hogy hol bukkantál a gyermekre?

— Svájcban. Nagyon édes kis baba volt. Látod, mi vén lányok úgy tudunk szeretni egy gyermeket, mintha csak a saját gyermekiünk lenne.

— Tudsz valamit a gyermek szüleinél? Js?

— Oh igen. Hisz tudod, hogy (nem mulasztom ie! pontos tájékozódást szerezni a család felől. így megtudtam, hogy a gyermek mindkét oldalról jó családból származik. A körülmények azonban azt tették ajánlatosabbá, hogy neve...

Értem, értem! És ez a csodálatos fiatal hölgy? Mondhatom, hogy végtelenül érdekesnek találom!

— Úgy-e, neked is feltűnt. Londonban óriási sikerei voltak. Tudom, neked inkább van érzetted az ilyesmi iránt, de bevallom, én is gyönyörködtem abban, hogy mennyire körülrajongták. Lady Raynor is el volt tőle ragadtatva; már pedig az ő Ítélete jelent valamit, mert ő kitűnő emberismerő és szigorú kritikus.

— Volt-e már sok kérője?

Yale kisasszony vidáman nevetett.

— Ha volt is. ő nem (sokat beszélt róla nekem. Margit nagyon tud hallgatni, végtelenül diszkrét. Két előkelő fiatalemberről, s egy idősebb lordról azonban szavatolhatok, hogy amennyiben nem kérték őt meg, ez csak azon múlt, hogy Margit nem engedte odáig jutni a dolgot.

— Lássuk csak, körülbelül tíz éve, hogy magadhoz vetted, úgy-e? Francia származású?

— Annak kell lennie. Franciaországban akadtam rá. Akkor körülbelül tizenhat éves, nagyon kedves gyermek volt. Szegényen, árván és teljesen egyedül állott a világban. Miután tehetségesnek látszott, felajánlottam neki, hogy kitanítatom. A kis leány azonban makacszkodott, mert nem akarta a pénzemet elfogadni. Csak úgy tudtam erre rávenni, hogy kölcsönképen ajánlottam fel az összeget és megnyugtattam, hogy majd visszafizethet mindent. S hiszed-e, Laura, hogy már meg is (tette!

— Micsoda? De csak nem az egészet?

— Az utolsó souig. Ő most huszonhat vagy huszonhét éves; egy év óta gyakorló orvos. Odaát valami kis hercegnőnek az életét mentette még, ez aztán egyszeriben jó helyzetbe juttatta.

— Milyen hálás mesterség lehet az orvosi pálya, ha ilyen nagyszerűen jövedelmezi — gondolta Briggsné. — Ez a leány azonban a legjobban Sikerült kísérleted, úgy-e? — jegyezte meg minden lelkesedés nélkül.

Yale kisasszony akaratlanul is felnevetett.

— Igen, ő lesz a támaszom hátralevő éveimben.

— Hogy érted ezt Mary? — kérdezte aggódva barátjáné. — Csak nem vesztetted el ...a vagyónodat?

— No nem egészen. Maradt még elég, a kis Daisy nyugodt lehet. Az ám, hát hol van Daisy?

— Éppen öltözik, — magyarázgatta Briggsné. — Azonnal itt lesz. Már nagyon türelmetlenül Várt téged!

— Örülök neki. Daisy mégis csak (az én első szerelmem. Hogy van az, hogy nem sikerült még őt férjhez adnod? Ő körülbelül huszonnyolc éves, úgy-e?

— Nem kell ezen megakadnod, Mary. Daisy még épp oly gyermek, mint azelőtt. Különbösen is, bár nem akarok a dolog elébe vágni, úgy veszem észre, hogy valaki nagyon érdeklődik iránta.

— Csakugyan? És vajjon ki az, lakit most lándzsád hegyére vettél?

— Ugyan Mary, hogy mondhatsz ilyet! Mintha bizony meg akarnék szabadulni egyetlen gyermekemtől! >— Aztán tompított hangon, bizalmasan súgta: — Doktor Armstrong az Illető.

Yale kisasszony úgy kapta fel a fejét, mint egy meghorkant ló.

— Micsoda? Csak nem az az ember, aki akkoriban velünk volt?

— És miért nemi? — Briggsné meglátszott, hogy barátjáné ellenszenves kifakadása rosszul esik neki. — A fiatalember előkelő, régi családból származik, a new-hampshirei Armstrongok közül való, nagyon kellemes ember s jó összeköttetései vannak. Mint orvosnak pedig nagyon jó hírneve van, a bosztoni legjobb operatőrök egyikének tart-

ják, ha ugyan nem a legjobbnak. Ezenfelül még vagyonnal is rendelkezik.

Yale kisasszony hamarjában meghányta-vetette magában, hogy mit is mondhat és mit nem mondhat e dologra vonatkozólag. Eszébe jutott, hogy bár a férfiról való ítélete, valamint Daisy iránti szeretete teljesen igazolták, hogy a váratlan hír erősen felizgassa, azért mégis óvakodnia kellett, hogy el ne árulja magát.

— És odaadnád Daisyt ennek az embernek?

— Csitt! — intette őt Briggsné. — Ne olyan hangosan. Még nem egészen biztos a dolog, de azt hiszem, hogy ő el akarja venni Daisyt.

— És tudod-e azt Laura, hogy ennek az embernek az erkölcsi felfogása nem kifogástalan?

— Semmit sem tudok erről! Csak azt tudom, hogy igen előkelő helyet foglal el a társadalomban. Briggs úrnak is igen jó véleménye van felőle.

— De hiszen azt csak tudod, hiszen azt mindketten tudhatjátok, hogy ő azok közé a férfiak közé tartozik, akik fiatal leányokat tönkretesznek! Emlékszel-e, Laura, — kiáltott fel Yale Mary, mintha csak e percben jutottak volna eszébe a régi emlékek, — ugyanez a kifogásom volt ellene azon a nyáron is, amelyet együtt töltöttünk s ez a véleményem most is fennáll.

— Halkabban kérlek, Mary. De egyáltalában nem értem, hogy mondhatod ilyet.

— Én nem értem, hogy védelmezheted!

— Egy erkölcsös leányt nem lehet tönkretenni, — szolt Briggsné meggyőződéssel.

— És mi van az ő erkölcsével?

— Nem méltó hozzászólás, Mary, hogy ennyire szigorú légy. igaz, hogy Armstrong doktornak kissé viharos volt a fiatalsága, de végre is, a legtöbb férfi ilyen.

— Csak a fiatalsága? Tudod-e, hogy én még két-három év előtt is hallottam: az ő újabb és újabb lapjairól,

— Reményilem, nem botránys esetekről volt szó.

— Botránys! — Yale kisasszony keserűen nevetett.

— Semmi olyat nem tett, ami veszélyeztetné társadalmi állását, ez igaz. Csak épen, hogy egy vagy két leányt többé-kevésbé tönkretett. Nem tételezem fel rólad, hogy ezt te semmibe se vennéd. Laura, Armstrong egy jellemtelen ember! Csak nem gondolsz komolyan arra, hogy Daisyt feleségül adod hozzá.

— Nem akarok tovább is hallgatni rád, Mary. És reményilem, hogy udvarias leszel hozzá.

Yale Mary felnevetett.

— Szerencsére nem fogok veled egyhamar találkozni!

— Nem fogsz veled találkozni? — Briggsné egy pillanatra meghökkenve bámult rá. — Hiszen itt van ő is, meg Newcome doktor is.

Yale kisasszony felszökött, arca fakó színűvé vált.

— Itt! — kiáltotta. — De csak nem itt, ebben a házban?

— Milyen különös vagy, Mary. Igen, itt a házban. Most éppen halászni voltak. Newcome doktort Dolly miatt hívtam ide. Még nem is említettem neked, hogy Dolly nagybeteg volt; attól tartottam, hogy valamilyen veszélyes baja lesz, s azért rábeszéltem Newcome doktort, hogy jöjjön ki hozzánk. Ő aztán egy-kettőre rendbehozta a gyermeket. Nem kell olyan aggodalmas arcot csinálnod, a kis lány már egész jól van.

Yale kisasszony arca csakugyan nagy aggodalmat árujt el, sőt ennél is többet, kétségbeesést. De ennek nem Dolly volt az oka; Dollyt ugyan nagyon szerette, de most csupán Margitra gondolt. Különben sem talált egykönnyen mentességet elhibázott tetteire, s most ez a váratlan fordulat

végtelenül felizgatta; úgy érezte, hogy a régi barátok közé való visszatéréssel mégis csak túlnagy feladatot rótt Margitra.

Érezte, hogy itt hirtelen tennie kell valamit, s a lépcsők felé indult a szokásos mentséggel:

— Fel kell mennem, fent felejtettem a zsebkendőmet. Briggsné nevetett.

— Ostobaság. Hiszen kettő is kukucskál ki a zsebedből s ki tudja, hány van mjég azonkívül nálad. Ne légy oly makacs, Mary, Biztosan találkoztál már az életben azelőtt is olyan férfikkal, akiket nemj szívelhetted.

— Oh igen! — válaszolta Yale kisasszony határozottan. — Sőt sokkal. De nemi ezért megyek, dolgom van fent.

(Folyt. köv.)

Magyar kir. államvasutak. Igazgatóság.

191960—1915. szám.

C—II.

Magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutigazgatóságok.

(A magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasuti árudij-szabás I. rész A) szakaszához a VI. pótlék életbeléptetése.)

1915. évi október hó 1-től és amennyiben megnehezítő rendelkezések állanak elő, 1915. évi december hó 1-től kezdődő érvényességgel a magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutakon érvényes vasuti árudij-szabás I. rész A) szakaszához a VI. pótlék lép életbe.

E pótlék a fődij-szabásban foglalt határozmányok módosításait és kiegészítéseit tartalmazza és a magyar vasutak díj-szabásokat elárúsító központi irodájában (Budapest, V, Akadémia-utca 3. sz.) továbbá az állomások közvetítése útján darabonként 10 fillérért lesz megszerezhető.

Budapest, 1915. évi szeptember hó 3-án.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága, egyszersmind a "részes vasutak nevében is.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

A szerkesztőség tagjai:	Laptulajdonos:
Bédy-Schwimmer Rózsa felelős szerkesztő	Feministák Egyesülete Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szikra (gr. Teleki Sándorné)	V., Mária Valéria-utca 12. szám.
Pogány Paula	Telefon: 142—40.
„A Nő” a Feministák Egyesületének, annak felvidéki, nagybecskereki nagyvárad, nyiregyházi, szegedi és temesvári fiókjának, és a „Férfi liga a nők választójoga érdekében” hivatalos közlönye.	
Lapunk tartalma csak a forrás megnevezésével vehető át.	

TARTALOM

	Oldal
Keir Hardie.....	153
Szikra: Alkohol.....	164
Mellemé Miskolczy Eugénia: Dante pokla a valóságban.....	165
Rz otthoni „hősök” emlékkönyvébe.....	155
G. V.: Férfi-pedagógia.....	15b
Lovász Károly: Fiam születésére.....	156
A nők nemzetközi békemozgalmanak fejlődése az egyes Országokban.....	157
Angol nők békeszözeata.....	158
Hz asszonyokat nem kérdezték!.....	158
Lucy Stone.....	158
Glosszák.....	160
Szirmay Oszkárné: Anyavédelmi törekvések és perspektívák.....	161
Rita Bardenheuer: Gyermekmunka Németországban.....	162
Romain Rolland: A halhatatlan Antigone.....	163
Szemle.....	164
A szerkesztőség üzenetei.....	It4
Charlotte Perkins-Gilman: Magda-Margit.....	165
Beszerzési források.....	167